

Reactie Ontwerp-Klimaatplan 2025-2035

[BO Akkerbouw](#) is het centrale platform en kenniscentrum voor de Nederlandse akkerbouwketens. In 2018 hebben we onze [Klimaatagenda Akkerbouw](#) gepubliceerd, wat een belangrijke leidraad is voor onze inspanningen op het gebied van klimaat. Met onze visie [Ruimte voor de Nieuwe Akker!](#) uit 2023 zetten we onder meer in op groene energie, biobased materialen, klimaatadaptatie en een circulaire samenleving.

We zijn positief over de inzet in het Ontwerp-Klimaatplan op innovatie en doelsturing. Op de volgende zaken m.b.t. het [Ontwerp-Klimaatplan 2025-2035](#) willen we graag reageren:

- Verschillende afspraken uit het hoofdstuk [Landbouw en landgebruik](#) van het Klimaatakkoord (2019) met de Rijksoverheid als actiehouders zijn tot op heden niet uitgevoerd. Het zou opportuun zijn om deze afspraken alsnog – en met spoed – uit te voeren. Het gaat onder meer om de volgende afspraken:
  - k) een investeringsregeling voor precisielandbouw
  - m) een stimuleringsregeling voor mestopslagen
  - p) het meer sluiten van kringlopen door 'buurtcontracten'
- In het Ontwerp-Klimaatplan wordt de [Nationale Aanpak Biobased Bouwen](#) (NABB) niet genoemd, terwijl dit een [belangrijke grootschalige aanpak](#) is van de Rijksoverheid die een belangrijke bijdrage levert aan de klimaatdoelen. Recente ontwikkelingen lijken erop te duiden dat de benodigde afspraken met betrekking tot woningbouw en isolatie niet of beperkt worden geëffectueerd. Hierdoor wordt de impact van de NABB op de klimaatopgave kleiner. Wij betreuren deze ontwikkeling en verwachten dat de Rijksoverheid meer energie zet op de uitvoering van haar eigen NABB;
- In het Ontwerp-Klimaatplan mist een integrale blik op de agrarische onderneming en op de agrarische ketens. Agrarische ondernemers kunnen sturen op klimaatwinst met o.a. elektrificatie van hun bedrijf en decentrale productie van waterstof; dergelijke zaken worden echter niet meegenomen in een aanpak die voor de agrarische sector vooral leunt op landgebruik. Voor agrarische ketens wordt de stimulans die uitgaat van CSRD niet ondersteund met beleid dat bedrijven mede stimuleert om de CO₂-uitstoot in Nederland te verlagen. Dit zijn gemiste kansen voor het klimaatplan;
- In het Ontwerp-Klimaatplan wordt de eiwittransitie wel enkele malen genoemd, zowel aan de kant van de consument (voeding) als aan de kant van de productie (landbouw), maar de uitvoering van de eiwittransitie wordt niet uitgewerkt. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een stimulans in de lijn van de SDE++ regeling, waarbij de verwerking door in Nederland geteeld eiwit langjarig wordt gestimuleerd. Daarmee kan aan marktpartijen vertrouwen worden geboden om in Nederland verwerkingslijnen op te zetten om eiwit te verwerken. Het kan daarbij gaan om eiwit uit verschillende soorten bonen maar bijvoorbeeld uit ook gras, gericht op zowel humane voeding als circulair veevoer;
- Voor wat betreft meststoffen zou het Ontwerp-Klimaatplan gebruik kunnen maken van de route- en kansenkaart voor fossielvrije meststoffen die momenteel wordt ontwikkeld in opdracht van de Topsector Agri & Food (publicatie: december 2024). Meer in het algemeen zou de inzet op groene circulaire meststoffen een belangrijk aandachtspunt moeten zijn in het definitieve klimaatplan. De productie van kunstmeststoffen is immers een belangrijke bron van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland maar ook wereldwijd. Met een inzet op groene circulaire meststoffen kan Nederland een belangrijke rol spelen in innovatie met internationale uitstraling – en daarmee aan de concurrentiekracht van het Nederlandse bedrijfsleven;
- Er ontbreekt een uitvoeringsprogramma voor de landbouw voor wat betreft klimaat. Tevens kan de landbouw geen gebruikmaken van het Klimaatfonds. Voor een effectieve aanpak dient ingezet te worden op zowel financiering als op uitvoering.